

www.itu.int

www.euiipo.europa.eu

A SZELLEMI TULAJDONT ÉRINTŐ JOGSÉRTÉSEK GAZDASÁGI KÖLTSÉGE AZ OKOSTELEFON-ÁGAZATBAN

2017. február

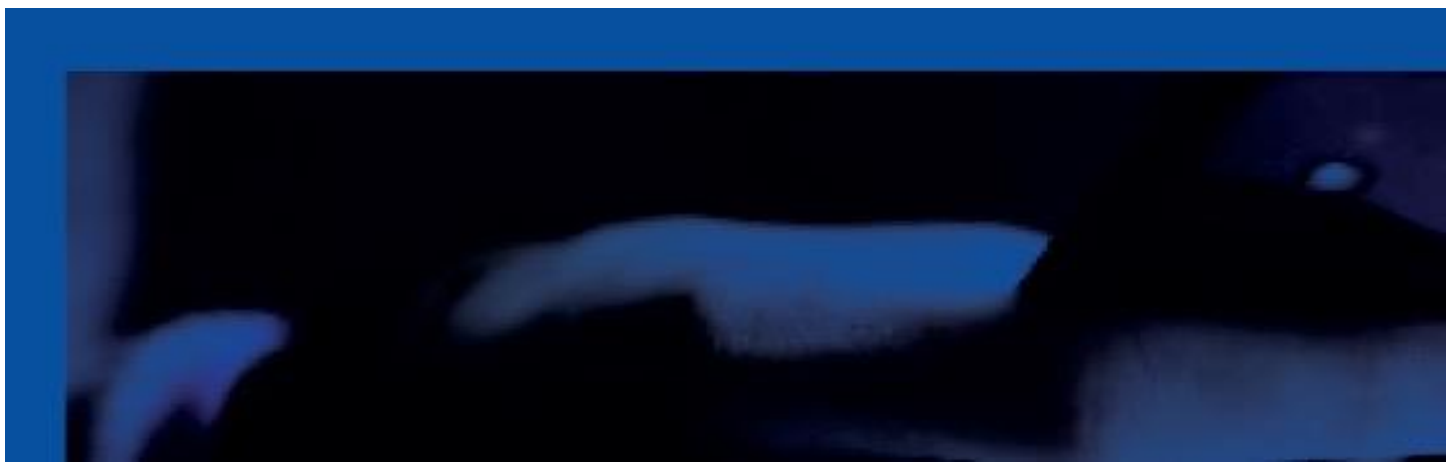
A SZELLEMI TULAJDONT ÉRINTŐ JOGSÉRTÉSEK GAZDASÁGI KÖLTSÉGE AZ OKOSTELEFON- ÁGAZATBAN

EUIPO-PROJEKTCSOPORT

Nathan Wajzman, vezető közgazdász
Carolina Arias Burgos, közgazdász

Köszönetnyilvánítás

A szerzők köszönetet kívánnak mondani a megfigyelőközpont gazdasági és statisztikai munkacsoportja tagjainak, akik hasznos észrevételekkel szolgáltak az e sorozat részét képező jelentésekkel és az alkalmazott módszertannal kapcsolatban. Értékes támogatást kaptunk a Nemzetközi Távközlési Egyesület (ITU) Távközlésfejlesztési Irodájától (BDT), különösen a szabályozási és piaci környezettel foglalkozó egységtől (RME) és az ikt-adatokkal és statisztikákkal foglalkozó egységtől (IDS). Emellett a Mobile & Wireless Forum (MWF) információkat nyújtott az uniós okostelefon-piacca kapcsolatban.

Tartalomjegyzék

1. Előszó	04
2. Összefoglalás	06
2.1. Módszertan és adatok	06
2.2. Főbb megállapítások	06
2.3. Az okostelefon-hamisítás nem gazdasági hatásai	11

1. ELŐSZÓ

A SZELLEMI TULAJDONT ÉRINTŐ JOGSÉRTÉSEK GAZDASÁGI KÖLTSÉGE AZ OKOSTELEFON-ÁGAZATBAN

A szellemi tulajdoni jogsértések európai megfigyelőközpontja (a megfigyelőközpont) abból a célból jött létre, hogy jobban megértesse a szellemi tulajdon szerepét és a szellemi tulajdon érintő jogsértések negatív következményeit. A Bizottságtól 2012-ben, a 386/2012/EU rendelettel került át az EUIPO-hoz.

A Nemzetközi Távközlési Egyesület (ITU) az ENSZ információs és kommunikációs technológiákkal (ikt) foglalkozó szakosított intézménye, amelynek feladatai közé tartozik egyebek mellett a nemzetközi rádiófrekvenciás spektrum és a műholdpályák felosztása, műszaki előírások kidolgozása annak érdekében, hogy a hálózatok és a technológiák zökkenőmentesen kapcsolódjanak egymáshoz, valamint erőfeszítések megtétele arra irányulóan, hogy világszerte javuljon a rossz lefedettségű közösségek ikt-hoz való hozzáférése. A cél az, hogy a modern kommunikációs technológiák előnyei mindenhol hatékonyan, biztonságosan, könnyen és megfizethető módon eljussanak az emberekhez.

Egy, az Európai Szabadalmi Hivatallal együttműködésben készített tanulmányban¹ az EUIPO a megfigyelőközponton keresztül eljárva úgy becsülte, hogy az EU összes gazdasági tevékenységének mintegy 42%-át, az Unión belüli munkahelyeknek pedig 28%-át közvetlenül a fokozott szellemi tulajdonjog-igényű iparágak adják, az Unión belüli álláshelyek további 10%-a pedig egyéb iparágak által kínált áruk és szolgáltatások fokozott szellemi tulajdonjog-igényű iparágak általi beszerzéséből adódik.

Egy másik tanulmány² összehasonlította a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokkal rendelkező európai vállalatok gazdasági teljesítményét azokkal, amelyek nem rendelkeznek ilyen jogokkal, és arra a megállapításra jutott, hogy a szellemi tulajdonhoz fűződő jogokkal rendelkezők munkavállalónkénti bevétele átlagosan 28%-kal meghaladja az azokkal nem rendelkezőkét, és ez a hatás különösen erősen jelentkezik a kis- és középvállalkozásoknál (kkv-k). Bár a kkv-knak csupán 9%-a rendelkezik bejegyzett szellemi tulajdon-jogokkal, nekik munkavállalónként közel 32%-kal magasabb a bevételeik, mint az ilyen jogokkal nem rendelkezőknek.

Egy uniós szintű felmérésben azt is vizsgálták, hogyan vélekednek és viselkednek az európai polgárok a szellemi tulajdonnal, valamint a hamisítással és a kalózkodással kapcsolatban³. A felmérés rávilágított arra, hogy bár a polgárok elvben elismerik a szellemi tulajdon értékét, hajlanak arra is, hogy bizonyos esetekben megindokolják az egyén szintjén elkövetett jogsértéseket.

A megfigyelőközpont a hamisítás és a kalózkodás gazdasági hatásának értékelésével ki szeretné egészíteni ezt a képet.

Az EUIPO és az ITU 2016-ban együttműködési megállapodást írt alá egy, az okostelefon-ágazaton belüli szellemi tulajdon érintő jogsértések gazdasági hatásáról szóló tanulmány közzétételére irányulóan. E megállapodás eredménye ez a jelentés.

A vizsgálat módszertani szempontból kihívást rejt magában, mivel olyan jelenséget kísérel meg megvilágítani, amely jellegéből adódóan közvetlenül nem figyelhető meg. A megfigyelőközpont annak érdekében, hogy a megbízatásában foglaltaknak megfelelően megnyissa az utat a szellemi tulajdon érintő jogsértések nagyságrendjének, kiterjedésének és hatásának számszerűsítése előtt, fokozatos megközelítést dolgozott ki a hamisítás káros hatásának, valamint a jogszerűen eljáró vállalkozásokat, kormányokat és fogyasztókat, illetve végső soron a társadalom egészét érintő következményeinek értékeléséhez.

¹ „A szellemi tulajdon-intenzív ágazatok és gazdasági teljesítmény az Európai Unióban”, EUIPO/EPO, 2016. október.

² „Szellemi tulajdon-jogok és a cégek teljesítménye Európában: gazdasági elemzés”, 2015. június.

³ „Európai polgárok és a szellemi tulajdon: észlelés, tudatosság és magatartás”, 2013. november, 2017-es frissített jelentés (megjelenés alatt).

Több olyan fokozott szellemi tulajdonjog-igényű iparág került kiválasztásra, amelynek termékeit köztudottan vagy vélhetően hamisítják. Korábbi tanulmányok az alábbi ágazatokat vizsgálták: kozmetikai és testápolási cikkek; ruházati cikkek, lábbelik és kiegészítők; sportcikkek; játékok és játékszerek; ékszerek és órák; kézitáskák és bőröndök; zenei felvételek; szeszes italok és borok; gyógyszerek; valamint növényvédő szerek.

Az eddig közzétett ágazati tanulmányok az uniós piacon előforduló hamisított áruk hatására vonatkozóan tartalmaznak becsléseket. Ez a tizenegyedik számú, okostelefon-ágazatot vizsgáló tanulmány egy globális megközelítést alkalmazó ENSZ-intézménnyel, az ITU-val együttműködésben jelenik meg. Ezért bár a korábbi ágazati tanulmányok esetében alkalmazotthoz hasonló módszertant használ, nem korlátozódik az uniós országokra. Mivel az országok szélesebb körét kellett felölelni, és tekintettel az ágazat sajátos jellegére, eltérő adatforrásokra volt szükség, és ki kellett igazítani a módszertant.

2. ÖSSZEFOGLALÁS

A SZELLEMI TULAJDONT ÉRINTŐ JOGSÉRTÉSEK GAZDASÁGI KÖLTSÉGE AZ OKOSTELEFON-ÁGAZATBAN

2.1. Módszertan és adatok

A tanulmány célja annak megbecslése, hogy milyen mértékű gazdasági hatással jár a hamisítás a jogszerűen működő ágazatban. Az elemzés abból indul ki, hogy a fogyasztói vásárlások értékesítési helyeken történő nyomon követése alapján hány okostelefont adtak el 86 országban. A várt eladások számát az új okostelefonos kapcsolatok és a várt készülékcsere alapján becsültük meg. Ezt követően az egyes országok vonatkozásában megbecsült várt és tényleges eladások közötti különbséget statisztikai módszerek segítségével elemeztük. A különbség részben magyarázható olyan társadalmi-gazdasági tényezőkkel, mint az egy főre jutó GDP vagy a szélessávú mobilszolgáltatások ára. Emellett tekintetbe vettünk a hamisítással kapcsolatban álló tényezőket is, ideértve a jogi és a szabályozási környezetet⁴.

A módszertan részletes magyarázatát az 5. szakasz tartalmazza.

2.2. Főbb megállapítások

A becslések szerint 2015-ben a jogszerűen működő ágazat Uniószerre 14 millióval kevesebb okostelefont adott el, mint amennyit akkor értékesített volna, ha nem létezne hamisítás. Ez körülbelül 4,2 milliárd eurós kiesést jelent a hamisított okostelefonok uniós piacon belüli előfordulása miatt, ami az ágazati értékesítések 8,3%-ának felel meg.

A hamisítás okostelefon-eladásokra gyakorolt hatását világszinten 184 millió darabra becsülik, aminek értéke 45,3 milliárd euró; ez az összes értékesítés 12,9%-át teszi ki.

Az alábbi táblázat bemutatja a kieső értékesítések régiós szintű⁵ becsült mértékét az eladások százalékában és euróban kifejezve, a megbízhatósági intervallumokkal együtt.

⁴ A tanulmányban felhasználtuk a Világbank kormányzati hatékonyságot vizsgáló világszintű mutatóját. A mutató azt ragadja meg, hogy miként vélekednek a közszolgáltatások minőségéről, a közszolgálat minőségéről és politikai nyomástól való függetlenségének mértékéről, a szakpolitikák kialakításának és végrehajtásának minőségéről, valamint a kormányok e politikák iránti elkötelezettségének hitelességéről.

⁵ Az egyes régiókon belüli országokat a 4. táblázat tartalmazza.

1. TÁBLÁZAT: AZ OKOSTELEFONOK HAMISÍTÁSA MIATT KIESŐ ÉRTÉKESÍTÉSEK RÉGIÓNKÉNT, MEGBÍZHATÓSÁGI INTERVALLUMOKKAL (2015)

	Kieső értékesítések (millió euró)	Kiesés (%)	Felső határ	Alsó határ
Európai Unió*	4.212,2	8,3%	9,1%	7,4%
Többi európai ország	1.207,0	12,9%	16,1%	9,7%
FÁK**	1.122,9	20,3%	25,0%	15,7%
Ázsia–csendes-óceáni térség***	7.166,6	11,8%	13,7%	10,0%
ASEAN****	2.674,9	16,9%	19,3%	14,6%
Arab államok	1.975,7	17,4%	20,2%	14,6%
Afrika	1.024,9	21,3%	24,4%	18,2%
Latin-Amerika	4.706,5	19,6%	22,9%	16,2%
Észak-Amerika	4.927,2	7,6%	9,9%	5,3%
Kína	16.335,8	15,6%	20,4%	10,9%
ÖSSZESEN	45.353,8	12,9%	13,7%	12,0%

* EU28, Málta és Bulgária kivételével

** FÁK: Független Államok Közössége

*** Ázsia–csendes-óceáni térség Kína és az ASEAN-országok kivételével

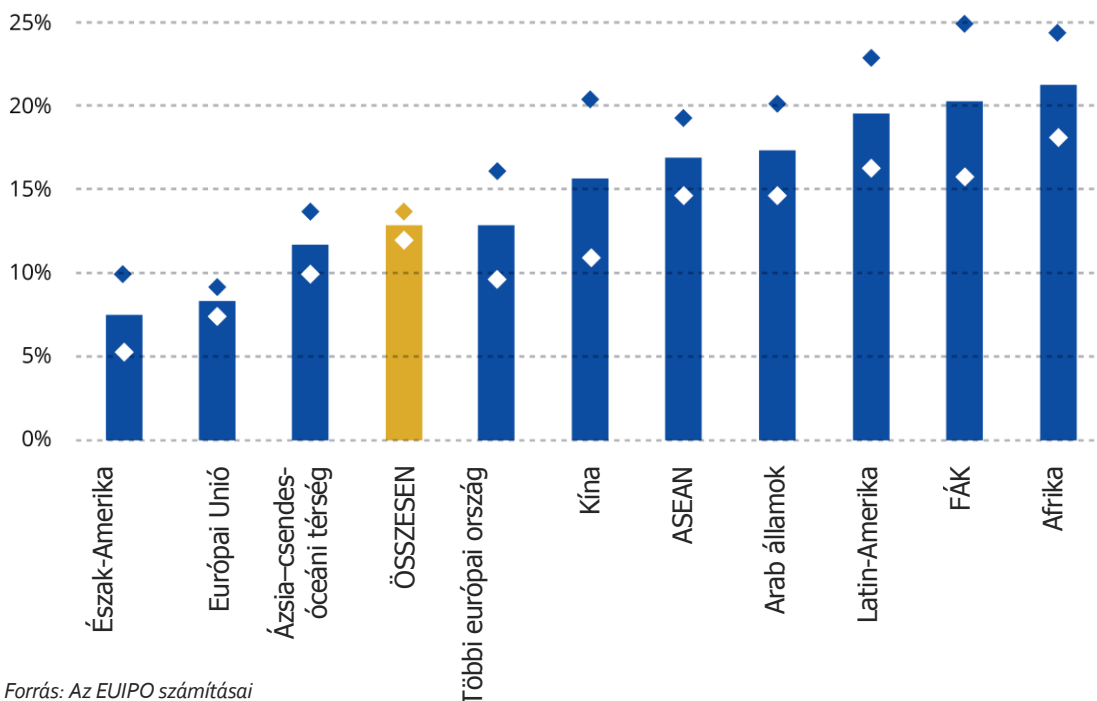
**** ASEAN: A Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége

Forrás: Az EUIPO számításai

A hamisított okostelefonok miatti kieső értékesítések régiónkénti becslült mértékét a lenti ábra szemlélteti. Az oszlopok azt mutatják, milyen hatással van a hamisítás a jogszerűen működő ágazat eladásaira, az értékesítések százalékában kifejezve, a pontok pedig a becslés 95%-os megbízhatósági intervallumát jelölik⁶.

⁶ A 95%-os megbízhatósági intervallum statisztikai kalkuláció, amely azt jelenti, hogy a valós számadat 95%-os valószínűséggel az intervallum alsó és felső határa közé esik. Az EU egészét tekintve például a kieső értékesítések becslült aránya 8,3%, a tényleges százalékos érték pedig 95%-os valószínűséggel 7,4% és 9,1% között van.

1. ÁBRA: AZ OKOSTELEFONOK HAMISÍTÁSA MIATT KIESŐ ÉRTÉKESÍTÉSEK RÉGIÓNKÉNT (2015)

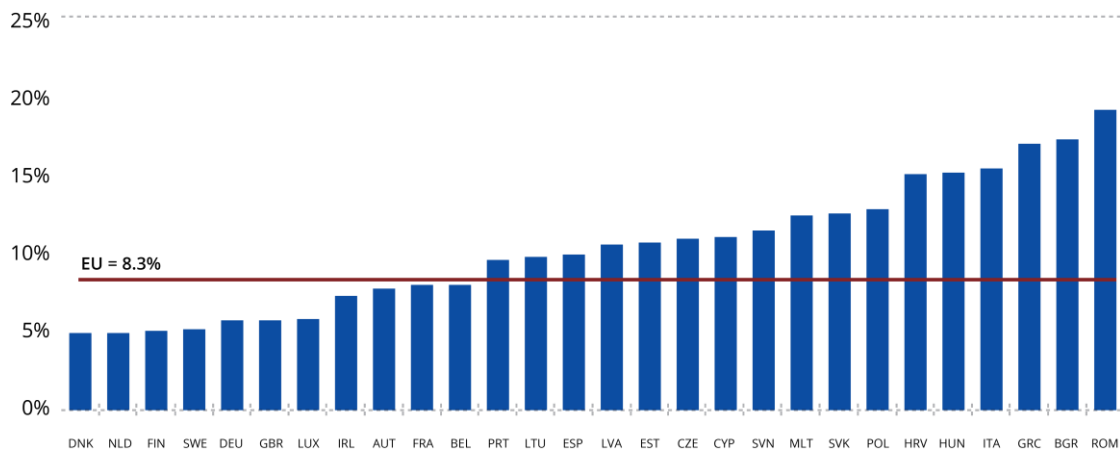

Forrás: Az EUIPO számításai

A világszerte kieső értékesítések 36%-át Kína adja. Abszolút értékben a kieső értékesítések Észak-Amerika és Latin-Amerika esetében meglehetősen hasonlóak, relatív értékben azonban a kiesések mértéke Latin-Amerikában közel háromszor magasabb. Észak-Amerika és az EU az a két régió, ahol a hamisítások a legalacsonyabb relatív hatást gyakorolják az eladásokra, mindkét esetben 10% alatt maradva.

Az uniós tagállamok közül 11 nem éri el a 8,3%-os uniós átlagot. Relatív értékben a hamisítás által legkevésbé érintett ország Dánia (4,9%), a leginkább érintett pedig Románia (19,1%). Az abszolút értéket tekintve a hatás Olaszországban a legnagyobb, ahol a hamisítás miatt kieső értékesítések becsült összege 885 millió euró, ezt követi az Egyesült Királyság 660 millió euróval, majd Németország (564 millió euró), Spanyolország (386 millió euró) és Franciaország (380 millió euró). Az öt legnagyobb uniós tagállamban 2,9 milliárd euró vész el a hamisítás miatt, ami az Unióban összességében kieső értékesítés közel 70%-át teszi ki.

2. ÁBRA: AZ OKOSTELEFONOK HAMISÍTÁSA MIATT KIESŐ ÉRTÉKESÍTÉSEK AZ UNIÓS TAGÁLLAMOKBAN (2015)⁷

Forrás: Az EUIPO számításai

Az alábbi táblázat bemutatja az egyes országok vonatkozásában becsült kieső értékesítéseket, az összes eladás százalékos arányában kifejezve.

⁷ A jelentés a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) országcódjait használja. Lásd: http://wits.worldbank.org/wits/wits/witshelp/Content/Codes/Country_Codes.htm

2. TÁBLÁZAT: AZ OKOSTELEFONOK HAMISÍTÁSA MIATT KIESŐ ÉRTÉKESÍTÉSEK AZ UNIÓS TAGÁLLAMOKBAN (2015)

Kód	Ország	Kieső értékesítések (%)
AUT	AUSZTRIA	7,7
BEL	BELGIUM	8,0
BGR	BULGÁRIA	17,2
CYP	CIPRUS	11,0
CZE	CSEH KÖZTÁRSASÁG	10,9
DEU	NÉMETORSZÁG	5,7
DNK	DÁNIA	4,9
EST	ÉSZTORSZÁG	10,6
GRC	GÖRÖGORSZÁG	16,9
ESP	SPANYOLORSZÁG	10,0
FIN	FINNORSZÁG	5,1
FRA	FRANCIAORSZÁG	8,0
HRV	HORVÁTORSZÁG	15,0
HUN	MAGYARORSZÁG	15,1
IRL	ÍRORSZÁG	7,3
ITA	OLASZORSZÁG	15,4
LTU	LITVÁNIA	9,8
LUX	LUXEMBURG	5,8
LVA	LETTORSZÁG	10,6
MLT	MÁLTA	12,4
NLD	HOLLANDIA	5,0
POL	LENGYELORSZÁG	12,8
PRT	PORTUGÁLIA	9,5
ROM	ROMÁNIA	19,1
SWE	SVÉDORSZÁG	5,2
SVK	SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁG	12,5
SVN	SZLOVÉNIA	11,5
GBR	EGYESÜLT KIRÁLYSÁG	5,7
EU	EURÓPAI UNIÓ	8,3

Forrás: Az EUIPO számításai

2.3. Az okostelefon-hamisítás nem gazdasági hatásai

Ez a jelentés az okostelefon-hamisítás gazdasági következményeire összpontosít. Ugyanakkor számos egyéb hatás is felmerül olyan területeken, mint az egészség és a biztonság, a környezeti kár, a hálózatminőség, a kiberbiztonság, valamint az adatvédelem. Az ITU egyik közelmúltban készült jelentése a hamisított mobilkészülékek következő *nem gazdasági* hatásait emeli ki⁸:

- a szolgáltatásminőség csökkenése a mobil távközlési szolgáltatásoknál, ami hatással van a fogyasztók és a vállalkozások felhasználói tapasztalataira;

- biztonsági kockázat felmerülése a fogyasztók tekintetében a hibás vagy nem megfelelő alkatrészek vagy anyagok alkalmazása miatt;

- a kiberbiztonsággal kapcsolatos veszélyek növekedése;

- a fogyasztókat megillető adatvédelem veszélyeztetése;

- a digitális tranzakciók biztonságosságának gyengítése;

- a pénzügyi szempontból legkiszolgáltatóbb fogyasztók megkárosítása a fogyasztókat megillető garancia biztosításának elmulasztása és a fogyasztóvédelmi jog előírásainak egyéb formában történő megsértése révén;

- a környezetet és a fogyasztók egészségét érintő kockázatok előidézése veszélyes anyagoknak a készülékek gyártása során történő felhasználása miatt.

Ezek közül számos hatás különösen súlyosan jelentkezik az olyan régiókban, mint Afrika, ahol sok fogyasztó még nagyobb mértékben támaszkodik okostelefonjára, mint az európai vagy az észak-amerikai fogyasztók. Az okostelefon gyakran az internethez való hozzáférés egyetlen eszköze, emellett a banki szolgáltatások fő forrása (jól ismert példa erre a kenyai M-PESA mobilalapú banki szolgáltatás). Ilyen körülmények között minden rosszindulatú szoftver vagy másfajta biztonsági sérülés, amely a hamisított készülékeknél előfordulhat, súlyos következményekkel jár.

A hamisított termékek – rossz minőségű összeszerelésük és gyenge minőségű alkatrészeik miatt – olyan veszélyes anyagokat tartalmaznak, amelyeket a veszélyes anyagok korlátozása vagy egyenértékű nemzeti jogszabályok keretében számos országban betiltottak. Ez a felhasználók egészségére és biztonságára, valamint a környezetre nézve egyaránt veszélyt jelent.

Noha az ezen alszakaszban tárgyalt nem gazdasági hatások túlmutatnak e jelentés keretein, társadalmi szempontból egyértelműen nagy jelentőséggel bírnak, és ezért az okostelefon-hamisítás jelenségének vizsgálatakor szem előtt kell tartani őket.

⁸ „Hamisított ikt-készülékek”, ITU technikai jelentés, 2015. december.

Avenida de Europa, 4,
E-03008 - Alicante
Spain

A SZELLEMI TULAJDONT ÉRINTŐ JOGSÉRTÉSEK GAZDASÁGI KÖLTSÉGE AZ OKOSTELEFON- ÁGAZATBAN

